

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

УДК: 630.68 (075.8)

ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ЗЕЛЕНОГО ГОСПОДАРСТВА (НА ПРИКЛАДІ КП «ЗЕЛЕНБУД» СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ)

О. І. Вавулін, Сумський національний аграрний університет

У статті представлені сучасні методи аналізу конкурентоспроможності підприємств зеленого господарства, виділені особливості формування надання послуг та продукції, визначено основні стратегії економічної ефективності. Серед яких визначені: забезпеченість факторами виробництва продукції і надання послуг зеленого господарства, параметри продукції і надання послуг зеленого господарства, параметри попиту, стимулюючі нововведення, наявність розвинутої мережі надання послуг, характер конкуренції на ринку.

Доведено, що проведення маркетингових досліджень на основі критеріїв – аналізу діяльності підприємства зеленбуду, необхідно для успішного надання послуг та продукції економіки зеленого господарства міста.

Ключові слова: *об'єкти благоустрою зеленого господарства, технологічні картки, витрати підприємства, прибуток, рівень рентабельності.*

Постановка проблеми. Сучасний досвід виходу на внутрішній ринок передбачає наявність конкурентоспроможних послуг та товарів, які дозволили б у повній мірі задовольнити попит споживача на продукцію зеленого господарства. Саме конкурентний ринок диктує динаміку розвитку об'єктів благоустрою зеленбуду міста.

Діяльність кожного підприємства підпорядкована реалізації його основної виробничої функції – створенню максимуму товарів чи послуг для задоволення потреб суспільства при найменших витратах виробництва. Зелене типове господарство включає процес створення зелених насаджень у вигляді розгалуженої системи об'єктів озеленення і різних допоміжних та обслуговуючих об'єктів – розсадників, оранжерей, парників, будинків і споруд. Виробничий процес утримання об'єктів зеленого господарства включає: догляд за деревами і чагарниками; живоплотами, віткими рослинами, квітниками, газонами, садовими доріжками та майданчиками, малими архітектурними формами, захист зелених насаджень від шкідників і хвороб, садіння квітів, створення газонів, видаленням окремих дерев, садіння окремих дерев, видалення аварійних дерев, санітарне очищення території.

Підприємство зеленбуду повинно досліджувати потенціал продукції та послуг, яка ним представляється, стратегію виходу на внутрішній ринок. Дане питання в умовах розвитку ринку є актуальним і може, на наш погляд, бути темою для подальшого дослідження цього питання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній і зарубіжній літературі багато авторів приділяють увагу питанню діяльності об'єктів зеленого господарства. Серед них: М. Гульбінович [3]; Т. Юрьєва [4]; Є. Зінь [5]; О. Карлова [6]; Т. Мельник [7]; С. Прокопенко [8]; А. Поддєрьогін [9] та багато інших. Але багато питань в розвитку зеленого господарства у т.ч. з підтримки конкурентоспроможності послуг та продукції зеленбуду, залишаються недостатньо дослідженими. Це і

зумовило вибір теми нашого подальшого дослідження.

Мета статті. З'ясувати особливості формування послуг та продукції зеленого господарства, його конкурентні переваги та зробити поглиблений аналіз економічної ефективності діяльності зеленого господарства (на прикладі КП «Зеленбуд» Сумської міської ради).

Виклад основного матеріалу дослідження. Правила утримання зелених насаджень у населених пунктах України, затверджені наказом Мінбуду України від 10.04.06 № 105 та зареєстровані в Мін'юсті України від 27.07.06 за № 880/12754. Правила є обов'язковими для виконання всіма установами, підприємствами, організаціями та громадянами, які займаються проектуванням, створенням, ремонтом і утриманням зелених насаджень, розташованих на територіях населених пунктів України.

Об'єкти благоустрою зеленого господарства використовують відповідно до їх функціонального призначення для забезпечення сприятливих умов життєдіяльності людини на засадах їх раціонального використання та охорони і утримання.

Генеральний план розвитку населених пунктів розробляється і реалізується з урахування вимог захисту зелених насаджень.

Містобудівна діяльність у населених пунктах проводиться з дотриманням вимог охорони зелених насаджень.

Господарська та інша діяльність проводиться з урахуванням коштів, необхідних для охорони, утримання та відновлення зелених насаджень і міських лісів. Кошти передбачають: місцеві органи самоврядування на утримання об'єктів зеленого господарства комунальної форми власності, підприємства, організації, установи на утримання зелених насаджень на територіях, які їм належать на правах власності, довгострокової оренди, власники чи користувачі земельних ділянок, на яких розташовані зелені насадження.

Для раціонального використання трудових і

Вісник Сумського національного аграрного університету

матеріальних ресурсів під час будівництва і експлуатації об'єктів зеленого господарства слід розробляти технологічні карти, які включають технологію і розрахунок вартості таких видів робіт як: садіння дерев і кущів, створення газонів і квітників, влаштування площадок і доріжок з урахування сучасних машин і механізмів, поповнення відпаду, всі види робіт з догляду за деревами, чагарниками, газонами, квітниками й елементами благоустрою тощо.

Технологічні карти розробляють підприємства - балансоутримувачі, підприємства, власники чи користувачі земельних ділянок, на яких розміщені зелені насадження.

Захист зелених насаджень повинен проводитися протягом усього періоду їх створення та експлуатації. Для виконання або прогнозування розвитку шкідників та хвороб зелені насадження обстежуються 3-5 разів за вегетаційний період [3, с. 19, 55].

Система озеленення сучасного міста включає до свого складу комплекс міських і приміських насаджень. Ті й інші підрозділяються за функціональною ознакою на насадження загального, обмеженого користування і спеціального призначення. Загальний норматив витрат міської території на зелені насадження визначають, виходячи з площ озеленення загального користування, тобто скверів, садів, бульварів, парків. Саме ці території створюють основу системи озеленення міста.

Структура системи зелених насаджень великого міста і норми озеленення на 1 жителя залежать від природно - кліматичних умов, рельєфу селитебної території та ін.

Поряд з питомими нормативами також встановлені мінімальні допустимі площі об'єктів озеленення: загальноміських парків - 15 га, спеціалізованих парків - 10 га, садів житлових районів - 3 га; скверів - 0.5 га. Площу загальноселищного саду приймають не менше 2 га. У загальному балансі територій парків, садів, скверів площа озеленення повинна складати не менше 70%.

Виходячи з перспективної потреби в посадковому матеріалі, визначають потрібну площу розсадників. Необхідною умовою успішного розвитку розсадника є закріплення за ним площі на тривалий термін - до 50 років і більше.

Розрахунок виробничих площ розсадників і квітникарських господарств - важлива частина перспективного плану озеленення населених міст. Розмір площі розсадника і його продукуючої площі для міста чи області визначають залежно від потреб у посадковому матеріалі.

Усі розрахунки повинні проводитись на основі виробничо-технологічних карт на вирощування декоративних деревинно-чагарникових саджанців. Спочатку розраховують розмір продукуючої площі, за яким визначають:

- обсяг виробництва в натуральному і грошо-

вому вираженні;

- трудомісткість вирощування посадкового матеріалу;

- обсяг механізованих робіт;

- чисельність механізаторів і фонд їхньої заробітної плати;

- витрати на паливо-мастильні матеріали;

- прями виробничі витрати [9, с. 34].

При розрахунку виходять з основного асортименту деревинно-чагарникових рослин, що рекомендуються для даного регіону, співвідношення дерев і чагарників у загальному випуску саджанців, співвідношення в групі дерев і чагарників, прогресивних технологічних нормативів.

За обсягами механізованих робіт визначають склад машино - тракторного парку, чисельність механізаторів і експлуатаційні витрати по парку машин. Відповідно до обсягів виробництва і трудомісткості встановлюють чисельність адміністративно-управлінського персоналу по функціях керування. Зелене господарство включає процес створення зелених насаджень у вигляді розгалуженої системи об'єктів озеленення і різних допоміжних та обслуговуючих об'єктів - розсадників, оранжерей, парників, будинків і споруд.

Діяльність кожного підприємства підпорядкована реалізації його основної виробничої функції - створенню максимуму товарів чи послуг для задоволення потреб суспільства при найменших витратах виробництва. Для здійснення цієї функції підприємство розгортає діяльність у різних сферах, виконуючи у кожній специфічні функції.

Соціальна структура зеленого господарства (співвідношення комунальних, орендних, акціонерних, приватних підприємств) в містах теж різна [4, с. 28].

Слід сказати, що роботи із зеленого будівництва та експлуатації зелених насаджень в містах ведуть, як правило, комунальні підприємства. Що ж до виробничої галузі, тобто вирощування посадкового матеріалу для озеленення, квітів та вічнозелених рослин для прикраси приміщень, квітів для букетів, вирощування цибулин, рослин дикої флори та ін., то тут поряд з комунальними підприємствами все більшої ваги набувають акціонерні й приватні підприємства.

Комунальні підприємства з великим обсягом робіт із озеленення мають складну організаційну структуру. До їх складу входять управління та дільниці зеленого будівництва, організації з експлуатації зелених насаджень, виробничі підприємства.

Зелені насадження міст розподіляють на дві великі групи:

- об'єкти озеленення загального користування (парки, лісопарки, сквери, бульвари, сади, вуличні насадження). Ці насадження знаходяться в безпосередньому віданні органів міського благоустрою;

- зелені насадження на територіях промис-

лових підприємств, шкіл, лікарень, дитячих садків тощо є насадженнями обмеженого користування і експлуатуються відповідними відомствами. Однак організації, що відають міським благоустроєм, контролюють зберігання зелених насаджень, що належать різним відомствам, а також проведення робіт з озеленення.

Організаційна структура управління зеленим господарством в містах залежить від обсягів робіт з озеленення, місцевих традицій, і має такі форми: управління озеленення, управління або відділи благоустрою, трести зеленого будівництва, експлуатаційні контори (дільниці) з озеленення, окремі виробничі підприємства: розсадники, оранжерейно-квітничарські господарства та ін. [3, с. 28].

Сумське державне комунальне підприємство зеленого будівництва – КП «Зелене будівництво» СМР, створене шляхом виділення з комбінату благоустрою 2.09.1968 року з метою задоволення територіальної громади міста Суми у виконанні робіт та наданню послуг по озелененню, догляду та утриманню зелених насаджень. Засновником підприємства є Сумська міська рада. Площа земельної ділянки складає – 1,85 га. Під забудівлею знаходиться 6877м² загальної площі в т.ч.:

- Адміністративний корпус та прохідна - 173,9м²
- побутові приміщення, гаражі - 1419,39 м²
- теплиці - 4175,65 м²
- парники - 372,75 м²

Середньоспискова чисельність працівників на підприємстві складає 73 чоловік, із них: спеціалісти та службовці – 15 чоловік [7, с. 1].

Комунальне підприємство виконує роботи по озелененню, утриманню та догляду за зеленими насадженнями міста, поточному та капітальному ремонту зелених насаджень згідно комунальному замовленню і обслуговує: газони, квітники, деревні та чагарникові насадження у скверах, парках і внутрішньогосподарських насадженнях та вздовж автошляхів. Крім того підприємство обслуговує:

- звалище рослинних відходів с. Василівка;
- проводить спилування сухих, аварійних дерев;
- проводить очищення території від чагарників та дикої порослі.

Підприємство вирощує розсаду квітів для висадки на клумбах, в скверах та вулицях міста, загальним обсягом до 300 тис шт. асортимент складає більше 35 видів квітів та основних видів декоративних рослин.

КП «Зелене будівництво» СМР розташоване в центральній частині м. Суми. Територія підприємства знаходиться у зоні з помірно - континентальним кліматом, який характеризуються гарною зволоженістю. Підприємство знаходиться за адресою м. Суми вул. Пролетарська 77.

Підприємство утримує близько 140 га зеленої зони, 1,2 га квітників, 60 га парку ім. І.М. Ко-

жедуба; 30 га ПЗФ Басівського парку; 47 га партерних газонів, 5, 9 га садових доріжок; 5977 шт. троянд. На утриманні підприємства знаходиться 17 скверів. За ініціативи КП «Зеленбуд» СМР закладений квітковий сквер по вул. Героїв Сталінграду, який занедбану територію поступово перетворює на окрасу нашого міста.

Значний обсяг робіт виконується підприємством з догляду за деревними зеленими насадженнями:

- зняття сухостійних, аварійних дерев;
- санітарна підрізка крон дерев.

Особлива увага приділяється зеленим насадженням, що знаходяться на центральних вулицях. Вдосконалюється та поширюється вертикальне озеленення, де неможлива посадка дерев. У 2013 році висаджено 16657 шт. цибулинних квітів. Це все покращує естетичний вигляд вулиць м. Суми.

Крім цього силами КП «Зеленбуд» в належному стані утримується 60 га парку ім. І.М. Кожедуба. Значна увага приділяється об'єктам природно-заповідного фонду (Вікові дуби, «Липова алея», Басівський парк), де регулярно проводяться роботи агротехнічного характеру: кронування гілок, видалення сухостою, лікування дерев, підживлення кореневої системи, встановлення інформаційних знаків).

Для виконання робіт поточного характеру в 2013 році було виділено 2697,0 тис. грн., з них освоєно 2697,0 тис. грн. Це санітарне утримання (прибирання сміття та опалого листя, підмітання доріжок, очищення від снігу) на об'єктах благоустрою. На ці види поточних робіт виділяються кошти, які забезпечують регулярне, але недостатньо кратно прибирання. Так, прибирання центральної частини міста (Покровська площа, скв. Харитоненка, скв. СКД, скв. Набережна р. Стрілки, скв. «Садко», припаркова площа парку ім. Кожедуба) проводиться 13 раз у місяць згідно виділеного фінансування. Це є недостатнім, оскільки потребує щоденного прибирання у зв'язку з великим антропогенним навантаженням. Не менш антропогенне навантаження припадає на СВК «Дружба» з фонтаном і дитячим майданчиком, сквер Жертвам Голодомору по вул. Баумана, який межує з автовокзалом, скв. СКД (поруч стоянка, зупинка приміського транспорту) [8, с. 1, 2, 3].

Велику проблему в санітарному утриманні парків та скверів складають бродячі собаки та вугул домашніх собак їх власниками. Тваринами пошкоджуються квіткові композиції, газони, молоді дерева. Це питання є неурегульованим та проблемним.

Багато нарікань виникає практика заїзду автомобілів на зелену зону парків та скверів (скв. Шевченка, скв. СКД, скв. Набережна р. Стрілки). Для попередження таких випадків підприємству доводиться облаштовувати об'єкти благоустрою

антивандальними огорожами.

У догляді за деревними зеленими насадженнями підприємством за 2013 р. було знято 745 шт. аварійних, сухостійних дерев та висаджено 787 шт. дерев та кущів. Співвідношення спилування та посадки є збалансованим, але проблема є у ставленні деяких мешканців міста до молодих насаджень. Значний відсоток саджанців нещадно знищується. Підприємство змушене проводити додаткові роботи по відновленню знищених молодих дерев.

Підприємством проводиться агітаційно-роз'яснювальна робота щодо висадки дерев та кущів громадським організаціям під час весняних толок та акцій. Завдяки цьому вдалось втілити в життя деякі започатковані нами екологічні проекти: бузковий сквер біля бібліотеки ім. Крупської, березовий гай в парку ім. Кожедуба, тощо.

Але є випадки, коли подібні акції проводяться без відповідних погоджень і здійснюються над комунікаціями тепло -, водо – постачання,

зв'язку. Внаслідок цього збільшується відсоток необхідності зняття дерев, оскільки зовні здорові дерева визнаються аварійними: підлягають спилуванню. Це збурює громадську думку, викликає полеміку у суспільстві.

Значна увага приділяється створенню квітково-декоративних композицій (1,2 га) та облаштування газонів (рулонних - площею 2700 м² та підсіву трави на газонах площею 5634 м²). Коштів на дані цілі виділяється достатньо, але і проблем вистачає, є постійне розкриття зелених зон, квітників при виконанні ремонтних чи будівельних робіт. Лише невеликий % відновлення пошкоджень зеленої зони здійснюється за рахунок виконавця робіт силами спеціалістів КП «Зеленбуд» СМР, що забезпечує належну якість виконання. Більшість або виконує відновлення силами підрядних організацій без дотримання технологій, або залишає напризволяще, це призводить до заростання бур'янами, порушення цілісності деревного покриття, неестетичного вигляду. Відновлення цілісного вигляду ушкоджених об'єктів доводиться виконувати силами підприємства, що призводить до необґрунтованих витрат.

На утриманні КП «Зеленбуд» СМР знаходяться зелені насадження парку ім. Кожедуба загальною площею 60 га. Систематично та регулярно виконання роботи по заміні сухостійних дерев на молоді посадки, підсіву газонів, створення квіткових композицій, прибиранню та вивезенню сміття та опалого листя. У 2013 р. та планах 2014 р. є концепція заміни аварійно небезпечних дерев тополя на хвойні вічнозелені композиції та посадки менш потенційно аварійних дерев. Так, на місце раніше знятих дерев тополя в кількості 59 шт., в 2013 р. було висаджено сосни 104 шт, липи 52 шт., клена 18 шт., бузку 6 шт. та інші породи дерев у кількості 29 шт. Всього тільки в тополиному масиві висаджено 209 шт. дерев.

Питання заміни тополь у парку ім. Кожедуба є проблемними як з позицій фінансування, так і з позицій громадської думки. Оскільки тополь є потенційно аварійним, тополиний пух – алергенний та пожежонебезпечний, громадська думка розділилася на “за” та “проти”. Тому до вирішення цього питання підхід виважений, без порушень екологічного балансу, із збереженням та відновленням видового дендрологічного складу [8, с. 4].

Комунальному підприємству міською радою були виділені кошти з ФОНПС у сумі 744,0 тис. грн. на утримання об'єктів ПЗФ, освоєно 719 тис. грн.. Одним з об'єктів є парк Басівський площею 30 га. Згідно фінансування проводиться санітарне прибирання на площу 11 га 3 рази на місяць. Існує необхідність санітарного утримання 30 га при збільшенні кратності прибирання, оскільки об'єкт ПЗФ під постійною увагою контролюючих органів та громадськості.

Згідно чинного законодавства, роботи з утримання ПЗФ повинні проводитись згідно проекту. Проект утримання Басівського парку є, але цей проект недосконалий. Виконання цього проекту призведе до знищення ландшафтного біоценозу та біологічного різноманіття об'єкту ПЗФ, що був закладений на початку ХІХ століття поміщицею П.М. Штеричевою. Питання проектного утримання в свій час не обговорювалось і не погоджувалось ні з управлінням інфраструктури міста як балансоутримувача, ні з КП «Зеленбуд» СМР як з обслуговуючою організацією, ні з громадськістю, а було направлено лише на отримання коштів за проектну документацію.

Велике значення в роботі підприємства є фінансування капітальних робіт. Виділено коштів на капітальні роботи об'єктів благоустрою 887,0 тис. грн.. Капітальні роботи проводяться в повному обсязі, змінюючи та оновлюючи вигляд об'єктів благоустрою. За рахунок капітальних робіт було проведено озеленення Європейського фонтану, верхньої тераси парку «Казка», Покровського скверу, скверу Шевченка та багато інших об'єктів.

В 2013 році особливо гостро постала проблема проходження платежів через рахунки держказначейства. Це гальмує внутрішній розвиток структури підприємства та виконання обсягів робіт, де складовою частиною є закупівля матеріалів. На сьогоднішній день підприємству заборговано 1 млн.100 тис. грн., які могли бути задіяні як оборотні кошти, витрачені на модернізацію виробництва, ремонт техніки, виплати заборгованості.

Хоча матеріально-технічна база підприємства удосконалюється, є і проблеми. За 2010-2012 р.р. було побудовано 3 нові теплиці загальною площею 528 м², які облаштовані твердотопливним опаленням. Але це не дозволило забезпечити місто квітковою розсадою в повному обсязі. Розвиток тепличного господарства необхідно продовжувати, оскільки решта тепличних побу-

дов у 60-70 роках і відпрацювали свій ресурс та несуть загрозу життю та здоров'ю працівників.

Непроплати держказначейством гальмують відновлення та ремонт машино-тракторного парку. Майже 4 місяці платіжне доручення на проплату регламентного ремонту автовишки знаходяться у держказначействі, що пов'язується з експлуатацією спецтехніки та технікою безпеки. Без виконання ремонту використання спецтехніки заборонене.

У технічному забезпеченні підприємства є три машини ЗІЛ, 1990 року випуску (23 р.) та дві поливомийні машини 1988 року випуску (25 р.). Ця техніка потребує постійного ремонту, а заміна автошин потребує відповідної регулярності.

У зв'язку з відсутністю оборотних коштів, тракторний причіп стоїть без автопокришок. Питання заборгованості для підприємства є нагальним і проблемним. Непроплата може в цілому унеможливити виконання деяких видів робіт.

Незважаючи на всі проблеми 2013 року підприємство в цілому виконало поставлені перед ним завдання по озелененню міста, санітарному утриманню об'єктів благоустрою, а основне – це збереження робочих місць, своєчасна виплата заробітної плати, сплата податків.

При фінансуванні поточних, капітальних робіт по озелененню в цілому та з фонду охорони навколишнього середовища в 2013 р. було виділено управлінням інфраструктури міста 3873,5 тис. грн. Крім цього враховуючи потенціал самим підприємством зроблено коштів в сумі 271,6 тис. грн.. Всього було виконано робіт на суму 4242,0 тис. грн. Чистий дохід підприємства за рік склав 3577,0 тис. грн.

Витрати підприємства всього за рік склали

3457,1 тис. грн., із них заробітна плата з нарахуванням - 2061,1 тис. грн., матеріальні витрати – 719 тис. грн., решта амортизація та інші операційні витрати.

Підприємство за 2013 р. спрацювало з прибутком близько 120 тис. грн., з якого буде перераховано податок на прибуток до місцевого бюджету 24 тис. грн. КП «Зеленбуд» СМР має рентабельність 3,4 %.

За 2013 р. було сплачено податків та зборів у сумі 1288,4 тис. грн., із них податок на додану вартість 477,1 тис. грн., ПДФО – 210,7 тис. грн., єдиний соціальний внесок – 600,6 тис. грн.

Середня заробітна плата по підприємству складає близько 2 тис. грн., яка виплачується своєчасно.

Що стосується фінансового стану підприємства, то дебіторська заборгованість станом на 01.01.2014 р. склала 1 млн. 138 тис. грн. Основним дебітором є управління інфраструктури міста. Кредиторська заборгованість склала 670 тис. грн.

Враховуючи відсоток зносу основних фондів 57% є нагальна потреба в оновленні матеріальної бази підприємства.

Аналізуючи стан зелених насаджень м. Суми, необхідна розробка та затвердження програми збереження та розвитку зеленого господарства міста Суми в цілому, яка зможе задовольнити гідне утримання, збереження та розвиток зелених насаджень. Виконання цієї програми повинно проводитись спеціалізованими підприємствами, де якість послуг гарантована. Проблемні питання утримання об'єктів благоустрою, зеленої зони, тощо повинні вирішуватись з врахуванням меж та наслідків антропогенного навантаження [8, с. 5].

Список використаної літератури:

1. Закон України «Про благоустрій населених пунктів» від 6 вересня 2005р. № 2807 – IV.
2. Галузева угода між Державним комітетом лісового господарства України і профспілкою працівників лісового господарства України на 2010-2012 роки від 29 березня 2010 року.
3. Гульбинович М.И. Экономика, организация и планирование зеленого хозяйства и строительства / М.И. Гульбинович. – М.: Изд-во литературы по строительству, 1970. – 254с.
4. Економіка міського господарства : Навч. Посібник / За ред. Юрьової Т.П. – ХДАМГ, 2002. – 670с.
5. Зінь Е.А. Планирование діяльності підприємства : підруч./ Е.А.Зінь, М.О. Турченко. – К.: Професіонал, 2004. – 320с.
6. Карлова О.А. Організація виробництва на підприємствах міського господарства, - Харків: ХНАМГ, 2006. – 389 с.
7. Мельник Т.І. Звіт діяльності КП «Зеленбуд» СМР за 2013 рік. – Суми, - кафедра садово-паркового і лісового господарства, 5с.
8. Прокопенко С.М. Звіт про роботу за 2013 рік комунального підприємства «Зелене будівництво» Сумської міської ради.- Суми, 2014,- 5с.
9. Фінанси підприємств : підруч. / кер. авт. кол. і наук. ред. проф. А.М. Поддєрьогін. – (4-е вид., перероб. та доповн.). – К.: КНЕУ, 2002. – 571 с.

Бавулин А.И. Экономическая эффективность деятельности зеленого хозяйства (на примере КП «Зеленстрой» Сумского городского совета)

В статье представлены современные методы анализа конкурентоспособности предприятий зеленого хозяйства, выделенные особенности формирования предоставления услуг и продукции, определены основные стратегии экономической эффективности. Среди которых выделены: обеспеченность факторами производства продукции и предоставление услуг зеленого хозяйства, параметры продукции и предоставление услуг зеленого хозяйства, параметры спроса, стимули-

руючі нововведення, наявність розв'язаної мережі надання послуг, характер конкуренції на ринку.

Доказано, що проведення маркетингових досліджень на основі критеріїв – аналізу діяльності підприємства зеленострою, необхідно для успішного надання послуг і продукції економіки зеленого господарства міста.

Ключові слова: об'єкти благоустрою зеленого господарства, технологічні картки, витрати підприємства, прибуток, рівень рентабельності.

Vavulyn A.I. Economic efficiency of green farming activity (on example of KP «Zelenstroy» Sumy city board)

In article, modern methods of analysis of competitiveness of enterprises of green farming are presented. Features of formation of services and products and main strategies of economic efficiency are presented. The particular attention is paid to the provision of production and services of green farming, demand parameters, stimulating innovations, the availability of the developed service network, characteristic features of competition on the market.

Keywords: improvement objects of green farming, technological cards, costs of an enterprise, profit, the profitability level.

Дата надходження до редакції: 15.04.2014 р.

Рецензент: д.е.н., професор Михайлова Л.І.

УДК 338. 24: 338. 436. 33

ОСОБЛИВОСТІ ОПЛАТИ ТА СТИМУЛЮВАННЯ ПРАЦІ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

О. О. Довжик, к.е.н., доцент, Сумський національний аграрний університет

У статті висвітлено характерні особливості оплати і стимулювання аграрної праці на сучасному етапі розвитку економіки; проведено аналіз основних тенденцій в галузі оплати праці; запропоновано шляхи вдосконалення системи матеріального стимулювання працівників сільськогосподарських підприємств.

Ключові слова: оплата праці, матеріальне стимулювання, заробітна плата, фонд оплати праці, премії, доплати, надбавки, продуктивність праці.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Досвід розвинутих країн, особливо тих, що здійснили свого часу економічний прорив є свідченням вирішального значення саме якості робочої сили і мотивації ефективної праці. Ця нова концепція замінила старі пріоритети, засновані лише на накопиченні матеріального багатства. Відповідно змінилися і критерії конкурентоспроможності. Від кількісного критерію передові країни світу перейшли до критерію якості. І саме якість людських ресурсів стала вирішальною у визначенні успішного поступу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання оплати та стимулювання праці викликають науковий інтерес дослідників вже досить давно. Серед зарубіжних вчених особливо слід відзначити праці К. Маркса та Д. С. Сінка, у яких надаються концептуальні основи заробітної плати як ціни робочої сили, а також сутнісні характеристики взаємозв'язків оплати та результативності (продуктивності) праці. Серед вітчизняних вчених особливий внесок в розвиток наукової думки стосовно питань оплати праці зробили А. Г. Бабенко, О. А. Грішнова, В. С. Дієсперов, А. М. Колот, М. Й. Малік, О. Г. Шпикуляк та інші.

Однак, окремі питання щодо характерних особливостей політики оплати праці та матеріального стимулювання працівників в сучасних

умовах є недостатньо дослідженими. Зокрема, потребують подальшого вивчення та обґрунтування проблеми формування ефективної системи оплати та стимулювання праці на підприємствах аграрної галузі в умовах динамічного розвитку соціально-трудових відносин.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є вивчення сучасних тенденцій в галузі оплати сільськогосподарської праці, а також обґрунтування шляхів вдосконалення системи оплати та стимулювання працівників аграрних підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. В дореформовий період заробітна плата будувалася відповідно до вимог економічного закону розподілу праці. В ринкових умовах міняється її сутність і функції. Економічна природа заробітної плати тут виступає як конкретна форма прояву економічних, ринкових відносин, тобто вона є ціною специфічного товару – робоча сила [1].

Згідно Закону України «Про оплату праці», заробітна плата являє собою винагороду, обчислену, як правило, у грошовому виразі, яку за трудовим договором роботодавець виплачує працівникові за виконану ним роботу. При цьому розмір заробітної плати залежить від складності та умов виконуваної роботи, професійно-ділових якостей працівника, результатів його праці та